

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МИХАЛЬСЬКИЙ Олег Олександрович

УДК 342.5(477)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ
ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Суми – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
МУЗИЧУК Олександр Миколайович,
Харківський національний університет
внутрішніх справ,
декан факультету № 1.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент,
заслужений діяч науки і техніки України
БАРАШ Євген Юхимович,
Інститут кримінально-виконавчої служби,
начальник інституту;

кандидат юридичних наук, доцент
КОБЗЄВА Тетяна Анатоліївна,
Сумський державний університет,
доцент кафедри адміністративного,
господарського права та
фінансово-економічної безпеки
навчально-наукового інституту права.

Захист відбудеться 25 грудня 2017 р. о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 55.051.07 Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Петропавлівська, 57, зала засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.

Автореферат розісланий 24 листопада 2017 року.

В. о. секретаря
спеціалізованої вченої ради

М. І. Логвиненко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Конституція України проголосила створення нових демократичних цінностей, що стало потужним поштовхом для розбудови державності нашої країни. Сьогодні Україна все більше переймає західну модель розвитку, що, безперечно, є позитивним фактором. Але реформування держави в цілому та її окремих елементів вимагає наявності ефективного механізму протидії правопорушенням у тих чи інших сферах діяльності суспільства, прикладом чого є галузь інтелектуальної власності.

Порушення прав інтелектуальної власності охопило майже усі сфери суспільних відносин, що значно ускладнює швидке реагування на них. Поширеність порушень прав інтелектуальної власності та їх складність обумовлюється і тим, що вони охоплюються нормами цивільного, адміністративного, кримінального та господарського права, що значно ускладнює їх кваліфікацію. Законодавство у галузі протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності не позбавлене окремих недоліків, прогалин, суперечливих положень. Зокрема, недосконалим залишається не лише законодавство, яке спрямоване на охорону інтелектуальної власності, а й адміністративне законодавство, метою якого у даній сфері є, зокрема, забезпечення правового регулювання протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. Адже від належної, надійної та ефективної протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності залежить рівень соціально-економічного розвитку України і, в кінцевому підсумку, добробут народу.

Окремі проблеми забезпечення дотримання прав на інтелектуальну власність в Україні досліджували О. І. Антонюк, Ю. Є. Атаманова, Д. В. Балух, О. М. Бандурка, Є. Ю. Бараш, О. І. Безпалова, М. В. Борута, Н. В. Бочаров, Є. В. Валькова, О. М. Волощенко, Ю. В. Гаруст, О. М. Головкова, Б. В. Деревянко, О. Ю. Дудченко, О. В. Зайчук, Р. С. Кірін, Т. А. Кобзева, Т. М. Кравцова, А. І. Кубах, А. М. Куліш, О. М. Куракін, В. І. Курило, І. В. Манцова, О. М. Музичук, Л. Г. Олейнікова, В. В. Пахомов, М. Ю. Потоцький, О. М. Рєзнік, Г. С. Римарчук, Т. Є. Ромат, О. П. Світличний, М. В. Старинський, А. А. Трофімчук, О. В. Ульяновська, Н. С. Фесенко, О. І. Харітонова, В. Д. Чернадчук, О. О. Чернишова, Ю. Ю. Чуприна, С. В. Ярошенко та ін. Однак низка питань щодо засобів, принципів, форм та методів адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні висвітлена фрагментарно й потребує подальшого дослідження.

Таким чином, необхідність удосконалення та системного оновлення адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні, з одного боку, та відсутність комплексних наукових досліджень цієї проблематики – з іншого, обумовлюють актуальність і вказують на необхідність комплексного дослідження адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015, Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016 – 2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета і задачі дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України, узагальнення практики його реалізації та міжнародного досвіду визначити сутність та особливості протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні, а також шляхи удосконалення відповідного адміністративного законодавства. Для досягнення поставленої мети в дисертаційному дослідженні необхідно вирішити такі основні *задачі*:

- визначити поняття інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової протидії;
- здійснити історико-правовий аналіз протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні;
- встановити сутність та зміст державно-правового механізму протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні;
- охарактеризувати правові засади протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні та встановити місце серед них адміністративно-правового регулювання;
- розкрити мету та принципи адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні;
- систематизувати рівні та напрямки адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні;
- окреслити коло суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні;
- визначити форми та методи протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності та визначити можливості його використання в Україні;
- запропонувати шляхи оптимізації системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні;
- виробити пропозиції щодо вдосконалення адміністративного законодавства, яке передбачає відповідальність за правопорушення у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері інтелектуальної власності.

Предмет дослідження становить адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є сукупність загальних та спеціальних методів наукового пізнання. Логіко-семантичний метод використано під час аналізу ключових термінів та опрацювання власних запропонованих дефініцій (розділи 1 – 3). Структурно-функціональний метод і метод групування використано під час характеристики державно-правового механізму протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні (підрозділ 1.3), окреслення мети, принципів, рівнів, напрямів, форм та методів адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні (підрозділи 2.1, 2.2, 2.4), з'ясування кола суб'єктів, уповноважених здійснювати протидію правопорушенням у досліджуваній сфері (підрозділ 2.3). За допомогою документального аналізу охарактеризовано правові засади протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні та встановлено місце серед них адміністративно-правового регулювання (підрозділ 1.4), визначено недоліки адміністративного законодавства, яке закріплює юридичну відповідальність за правопорушення у сфері інтелектуальної власності в Україні (підрозділ 3.3), запропоновано способи оптимізації системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні (підрозділ 3.2). Метод порівняльно-правового аналізу застосовано під час узагальнення зарубіжного досвіду протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності (підрозділ 3.1). В роботі також використано системно-структурний метод, методи моделювання та прогнозування (розділи 1 – 3).

Науково-теоретичним підґрунтям дисертаційного дослідження є праці фахівців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, теорії управління, адміністративного права, інших галузевих правових наук. Нормативною основою дисертації є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, кодекси, інші закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, підзаконні нормативні акти, які регламентують правові засади протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Інформаційною та емпіричною базою дослідження є узагальнення практики діяльності суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, довідкові видання, статистичні й інші матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією з перших спроб комплексно, на узагальненому рівні, з використанням сучасних методів наукового пізнання визначити сутність та особливості адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні і надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо підвищення

її ефективності. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

– узагальнено особливості адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності: по-перше, адміністративно-правова протидія у сфері інтелектуальної власності – це врегульована нормами адміністративного права діяльність, яка полягає у фактичному виявленні та припиненні порушень у сфері інтелектуальної власності; по-друге, адміністративно-правова протидія у сфері інтелектуальної власності є діяльністю відповідних уповноважених органів державної влади в Україні, тобто, іншими словами, має владно-управлінський характер; по-третє, адміністративно-правова протидія у сфері інтелектуальної власності має свій власний специфічний об'єкт та предмет впливу;

– під адміністративно-правовим захистом як елементом державного механізму протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності запропоновано розуміти сукупність встановлених нормами адміністративного права дій, які мають вчинити уповноважені органи державної влади та їх посадові особи з метою захисту суб'єктів правовідносин у сфері інтелектуальної власності;

– обґрунтовується необхідність прийняття постанови Кабінету Міністрів України «Про забезпечення і збереження доказів у справах про адміністративні правопорушення», в якій слід: чітко визначити, що є доказами у справі про адміністративні правопорушення, сформулювати їх види (включаючи електронні докази), закріпити процесуальний порядок їх збору, визначити компетенцію осіб, уповноважених на забезпечення (збір) та зберігання доказів, обов'язково визначити місця їх зберігання та строки зберігання, а також передбачити шляхи реалізації таких доказів після розгляду справи про адміністративне правопорушення та винесення постанови у справі;

– запропоновано розробити Кодекс поведінки правовласників, що надасть можливість регламентувати дії та закріпити повноваження правовласників щодо захисту прав на інтелектуальну власність;

удосконалено:

– розуміння адміністративно-правового регулювання протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності як цілеспрямованого впливу адміністративно-правових норм на суспільні правовідносини у сфері інтелектуальної власності шляхом закріплення засобів забезпечення прав та законних інтересів держави, а також фізичних та юридичних осіб з метою упорядкування правовідносин у сфері інтелектуальної власності, а також захисту цих правовідносин та розвитку в інтересах суспільства і держави;

- класифікацію принципів адміністративно-правової протидії порушенням у сфері інтелектуальної власності, які об'єднано у дві групи: загальні та спеціальні;

- характеристику адміністративно-правових форм протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні, під якими розуміється зовнішній, постійний і типізований прояв державно-владної діяльності уповноважених на те органів щодо захисту прав інтелектуальної власності, попередження та припинення протиправної поведінки, яка посягає на право інтелектуальної власності;

дістали подальшого розвитку:

- розуміння того, що для подолання протиправної поведінки у сфері реалізації прав на інтелектуальну власність варто удосконалювати, в першу чергу, відповідні адміністративно-правові механізми, адже органи державної влади наділені широкими повноваженнями, закріпленими у нормативно-правових актах різної юридичної сили, які дають їм можливість попереджати правопорушення, реагувати на них та притягувати винних осіб до юридичної відповідальності;

- обґрунтування того, що на рівні держави має бути вироблений єдиний алгоритм дій щодо вирішення існуючих проблем у сфері інтелектуальної власності, ґрунтуючись при цьому на тих зобов'язаннях, які були взяті Україною під час укладення міжнародних договорів, міжнародному досвіді роботи уповноважених органів по захисту прав інтелектуальної власності та протидії правопорушенням у цій сфері та залученні до спільних дій, зокрема, спеціальних операцій, з метою вироблення єдиного підходу до правозастосовної діяльності у сфері захисту прав інтелектуальної власності;

- узагальнення зарубіжного досвіду протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності та визначення можливостей його використання в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в подальшому вони можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення та удосконалення адміністративно-правового регулювання протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні (*акт впровадження Кримінологічної асоціації України від 23.06.2017 р.*);

- правотворчості – в ході уточнення та доповнення чинних законодавчих та підзаконних актів, що буде сприяти поліпшенню правового регулювання протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні (*акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права від 20.07.2017 р.*);

- правозастосовній сфері – з метою покращення практичної діяльності суб'єктів, уповноважених здійснювати комплекс заходів, спрямованих на протидію правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні (*акт впровадження результатів дисертаційного*

дослідження в практичну діяльність Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса від 20.07.2017);

– освітньому процесі – під час підготовки підручників і навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Судові та правоохоронні органи», вони вже використовуються у ході проведення занять із вищевказаних дисциплін у Сумському державному університеті та Харківському національному університеті внутрішніх справ (*акти впровадження Сумського державного університету від 26.05.2017 р. та Харківського національного університету внутрішніх справ від 23.06.2017 р.*).

Апробація результатів дисертації. Основні положення і висновки дисертації оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Вплив юридичної науки на розвиток національного та міжнародного законодавства» (Харків, 2015); «Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування» (Київ, 2016); «Сучасні тенденції в юридичній науці України та зарубіжних країн» (Запоріжжя, 2016); «Сучасні проблеми адміністративного права та процесу» (Харків, 2017); «Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети» (Одеса, 2017).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження викладено у восьми статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, п'яти тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях та круглих столах та п'яти інших опублікованих працях, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації — 254 сторінки. Список використаних джерел містить 288 найменувань і займає 32 сторінки, додатки розташовано на 12 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертаційного дослідження, характеризується ступінь вивчення проблеми, визначаються зв'язок із науковими програмами, планами та темами, об'єкт, предмет, мета, задачі, окреслюються науково-теоретична база та методи дослідження, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, наводяться дані про апробацію результатів дисертації та наукові публікації.

Розділ 1 «Методологічні засади протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності» складається з чотирьох підрозділів.

У **підрозділі 1.1 «Поняття інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової протидії»** наголошено, що інститут

інтелектуальної власності є предметом правового регулювання не лише цивільного права, а й адміністративного.

Здійснено лексичний та семантичний аналіз поняття «інтелектуальна власність», а також узагальнено погляди вчених щодо визначення досліджуваної дефініції. Наголошено, що абсолютна більшість визначень поняття «інтелектуальна власність», що пропонується у науковій літературі, ґрунтується на положеннях чинного законодавства. Проаналізовано норми чинного законодавства, в яких міститься офіційне тлумачення поняття «інтелектуальна власність».

Доведено, що окремі аспекти права інтелектуальної власності є предметом правового регулювання адміністративного права, зокрема це стосується питання правових засад протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. На підставі узагальнення наукових підходів до характеристики адміністративно-правової протидії наведено специфічні риси адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності та запропоновано авторське визначення поняття інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової протидії.

У підрозділі 1.2 *«Історико-правовий аналіз протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні»* акцентовано увагу на тому, що становлення законодавства у сфері інтелектуальної власності в Україні розпочалося значно пізніше, ніж у державах Європи.

Наголошено, що становлення саме законодавства, яке визначало правові засади протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, в Україні слід пов'язувати з прийняттям «патентного закону Буфлера» 1791 року. З'ясовано, що суттєвий вплив на історичний розвиток законодавства України у досліджуваній сфері мало законодавство Росії, адже наприкінці XVIII – на початку XIX століття до її складу входила переважна більшість сучасної території України.

З'ясовано, що період після Жовтневої революції характеризується суттєвим занепадом законодавства у сфері інтелектуальної власності, що, насамперед, було пов'язано з тим, що розвиток науки та мистецтва не входив у першочергові пріоритети більшовиків.

Щодо сучасного етапу становлення та розвитку правових засад протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні в роботі наголошено, що із проголошенням незалежності в Україні загострилось питання стосовно створення власної законодавчої бази, оскільки багато суспільних відносин знаходились поза полем правового регулювання, в тому числі відносини у сфері інтелектуальної власності. Означений історичний етап охарактеризовано з огляду на прийняття найбільш важливих законів, які визначали правові засади протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

У підрозділі 1.3 *«Сутність та зміст державно-правового механізму протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні»* акцентовано увагу на тому, що основною метою функціонування державно-правового механізму протидії правопорушенням у сфері

інтелектуальної власності в Україні є створення умов, за яких унеможлиблюється вчинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності. Встановлено, що державно-правовий механізм протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності має тривірневу систему, яка включає в себе: а) цивільно-правовий захист; б) адміністративно-правовий захист; в) кримінально-правовий захист. Охарактеризовано кожен із зазначених рівнів, при цьому найбільшу увагу присвячено характеристиці саме адміністративно-правового захисту інтелектуальної власності. Доведено, що адміністративно-правовий захист передбачає можливість притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності за здійснення правопорушень у досліджуваній сфері, що, окрім іншого, є ефективним засобом протидії правопорушенням.

Наведено основні особливості адміністративно-правової складової державного механізму протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, що дозволило розкрити сутність державно-правового механізму протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Підрозділ 1.4 «Правові засади протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні та місце серед них адміністративно-правового регулювання» встановлено, що правові засади протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні становлять сукупність нормативно-правових актів, норми яких спрямовані на здійснення правового регулювання правовідносин у зазначеній сфері, а також принципи такої протидії. Запропоновано визначення поняття «правове регулювання протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні» та «адміністративно-правове регулювання протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності». Доведено, що абсолютна більшість питань протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні вирішується у нормах саме адміністративного законодавства.

Обґрунтовано висновок, що сьогодні адміністративно-правове регулювання посідає особливе місце серед правових засад протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. Вказане обумовлено тим, що саме норми адміністративного права дозволяють урегулювати складні правовідносини, що виникають між особою (фізичною чи юридичною) та органами державної влади у сфері інтелектуальної власності, що, у свою чергу, є важливим аспектом протидії правопорушенням у досліджуваній сфері.

Розділ 2 «Зміст та структура адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Мета та принципи адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні» доведено, що основною метою адміністративно-правової протидії порушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні є мінімізація

випадків неправомірного використання об'єктів таких правовідносин, а також попередження вчинення відповідними суб'єктами правопорушень у майбутньому. Запропоновано визначення поняття «адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності».

Відзначено, що принципи адміністративно-правової протидії порушенням у сфері інтелектуальної власності не дістали належного законодавчого закріплення, а лише опосередковано визначаються у численних нормативно-правових актах України, положення яких спрямовані на врегулювання правовідносин у сфері інтелектуальної власності. Принципи адміністративно-правової протидії порушенням у сфері інтелектуальної власності запропоновано поділити на дві групи: загальні та спеціальні. Наведено та охарактеризовано загальні та спеціальні принципи адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні.

У підрозділі 2.2 *«Рівні та напрямки адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні»* встановлено, що питанню рівнів адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні вітчизняні науковці майже не приділяли уваги, що, у свою чергу, обумовлює відсутність наукових точок зору у зазначеній сфері. На підставі аналізу норм чинного законодавства виокремлено три основні рівні протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні: 1) міжнародний; 2) державний; 3) протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, що здійснюється конкретними суб'єктами у чітко визначеному напрямку. Охарактеризовано названі рівні адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні.

До найбільш важливих напрямків адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні віднесено такі: 1) протидія правопорушенням, пов'язаним з авторським правом та суміжними правами; 2) протидія правопорушенням у сфері права промислової власності; 3) протидія правопорушенням, пов'язаним із використанням комерційних (фірмових) найменувань та торговельних марок, тобто тих прав інтелектуальної власності, що індивідуалізують підприємство чи організацію. Розкрито сутність, зміст та особливості напрямків адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні.

У підрозділі 2.3 *«Система суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні»* акцентовано увагу на тому, що, враховуючи багатогранність сфери інтелектуальної власності та велику кількість напрямків у ній, цілком логічним є той факт, що для протидії правопорушенням у зазначеній сфері держава не може обмежитись лише одним органом, саме тому в Україні було створено низку державних органів, на які покладено функції протидії

правопорушенням у досліджуваній сфері, що у своїй сукупності утворюють певну систему.

Визначено поняття «система суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні» та наведено характерні особливості зазначеної системи.

Доведено, що система суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні має трирівневу структуру та складається з державних органів загальної юрисдикції, органів спеціальної юрисдикції та недержавних суб'єктів.

У підрозділі 2.4 «Адміністративно-правові форми та методи протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні та напрями їх удосконалення» обґрунтовано, що форми протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, які закріплено нормативно-правовими актами та які регламентують діяльність уповноважених на те органів і установ, застосовуються лише у межах компетенції суб'єкта здійснення такої діяльності з урахуванням особливостей його управління, а тому вони повинні відповідати змісту і характеру управлінських питань та бути спрямовані на реалізацію завдань державної політики у сфері протидії правопорушенням, які виникають у процесі реалізації права на інтелектуальну власність. Виокремлено та проаналізовано правові та неправові форми протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні та напрями їх удосконалення.

Охарактеризовано основні адміністративно-правові методи протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні та окреслено напрями їх удосконалення. Акцентовано увагу на тому, що адміністративно-правові форми та методи протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності є найбільш дієвими та оперативними з огляду на реалізацію, проте і вони потребують оптимізації та удосконаленої регламентації на законодавчому рівні.

Розділ 3 «Шляхи удосконалення адміністративно-правового забезпечення протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності та можливості його використання в Україні» наведено та проаналізовано статистичну інформацію щодо стану досліджуваної протидії. З'ясовано, що уряд кожної держави намагається виробити власні шляхи профілактики та протидії порушенням прав інтелектуальної власності, зокрема приймаються міжнародні нормативно-правові акти, до яких залучаються інші держави з метою спільної боротьби та виявлення порушників. Розкрито роль міжнародних організацій та міжнародних нормативно-правових актів у протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в зарубіжних державах. Доведено, що світові тенденції розвитку міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної власності спрямовані на вироблення єдиних форм та методів протидії порушенням у сфері інтелектуальної власності.

Основну увагу приділено характеристиці стану протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в країнах Європейського Союзу та США, що дозволило переконатись у тому, що в Україні на рівні держави має бути вироблений єдиний алгоритм дій щодо вирішення існуючих проблем у сфері інтелектуальної власності, ґрунтуючись при цьому на тих зобов'язаннях, які були взяті Україною під час укладення міжнародних договорів.

У підрозділі 3.2 *«Оптимізація системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні»* запропоновано процес оптимізації системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні розглядати в контексті Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні та Плану заходів з реалізації Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 632-р.

Окреслено основні шляхи та принципи оптимізації системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Наголошено, що сформований в дисертації перелік принципів оптимізації системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні не є вичерпним.

У підрозділі 3.3 *«Удосконалення адміністративного законодавства, яке встановлює відповідальність за правопорушення у сфері інтелектуальної власності в Україні»* акцентовано увагу не лише на характеристиці юридичної відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності, а й на адміністративно-правових засадах процедури притягнення до такої відповідальності.

З метою вдосконалення адміністративного законодавства, яке визначає юридичну відповідальність за правопорушення у сфері інтелектуальної власності в Україні, обґрунтовується необхідність прийняття Кодексу поведінки правовласників та постанови Кабінету Міністрів України *«Про забезпечення і збереження доказів у справах про адміністративні правопорушення»*.

Доведено, що міра відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності не відповідає мірі суспільної шкідливості таких правопорушень. Отже, пропонується внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення та посилити адміністративну відповідальність за правопорушення у сфері інтелектуальної власності й розширити коло заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення у досліджуваній царині.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання – визначення сутності та особливостей адміністративно-

правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. В результаті проведеного дослідження сформульовано ряд висновків, пропозицій та рекомендацій. Основні з них такі.

1. Аргументовано, що інтелектуальна власність, як об'єкт адміністративно-правової протидії, являє собою сукупність соціальних відносин у сфері створення і використання об'єктів інтелектуальної власності, на які спрямовано правопорушення. Узагальнено особливості інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової протидії:

- а) інтелектуальна власність у цілому є комплексним явищем, що має дворівневу структуру, в яку входять право інтелектуальної власності та об'єкти інтелектуальної власності; б) як об'єкт адміністративно-правової протидії, інтелектуальна власність посідає особливе місце, на відміну від інших об'єктів, інтелектуальна власність є легальним явищем суспільства і сама по собі не становить загрози правопорядку і законності в державі; в) адміністративно-правова протидія направлена не на інтелектуальну власність безпосередньо, а на негативні відносини (правопорушення), що виникають з приводу цього об'єкта; г) забезпечення адміністративно-правової протидії інтелектуальній власності існує на двох рівнях: нормативному та організаційному.

2. Виокремлено та проаналізовано такі етапи становлення та розвитку правових засад протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності: перший етап – 4 тис. до н.е – кінець XIV століття (характеризується зародженням інтелектуальної власності, виникають перші спроби захисту права інтелектуальної власності шляхом притягнення винних у порушенні осіб до відповідальності; другий етап – кінець XIV століття – початок XIX століття (характеризується активним розвитком законодавства про інтелектуальну власність, з'являються перші закони про інтелектуальну власність); третій етап – період існування СРСР (названий етап запропоновано поділити на три підетапи: 1) 1924 – 1928 рр. – прийняття Закону «Про Основи авторського права»; 2) 1928 – 1963 рр. – прийняття нових «Основ авторського права» та цілої низки нормативно-правових актів у зазначеній сфері; 3) 1963 – 1990 рр. – прийняття всесоюзного Цивільного кодексу СРСР та приєднання СРСР до Паризької конвенції з охорони промислової власності; 4) четвертий етап – 1991 р. – до сьогодні (характеризується тим, що Українська держава обирає курс на євроінтеграцію, приймається ціла низка законів та інших нормативно-правових актів різної юридичної сили у сфері інтелектуальної власності, однак, незважаючи на це, питання протидії правопорушенням у досліджуваній сфері залишається невирішеним).

3. Під державно-правовим механізмом протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні запропоновано розуміти сукупність законодавчо встановлених правових засобів, які у своїй сукупності дозволяють державі та її органам забезпечити належний правовий захист прав та законних інтересів суб'єктів правовідносин у зазначеній сфері. Розкрито роль та значення таких елементів державно-

правового механізму протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності: а) цивільно-правовий захист інтелектуальної власності; б) адміністративно-правовий захист інтелектуальної власності; в) кримінально-правовий захист інтелектуальної власності.

4. Доведено, що сьогодні адміністративно-правове регулювання посідає особливе місце серед правових засад протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, оскільки норми адміністративного права, насамперед, визначають: рівні та напрямки адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні; систему суб'єктів протидії таким правопорушенням, їх компетенцію, форми та методи взаємодії між ними; підстави притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення протиправних дій у сфері інтелектуальної власності.

5. Встановлено, що основною метою адміністративно-правової протидії порушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні є мінімізація випадків неправомірного використання об'єктів таких правовідносин, а також попередження вчинення відповідними суб'єктами правопорушень у майбутньому. Визначено та охарактеризовано загальні та спеціальні принципи адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Акцентовано увагу на тому, що принципи адміністративно-правової протидії у сфері інтелектуальної власності прямо не закріплені в жодному нормативно-правовому акті.

6. Визначено три основні рівні протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні: 1) міжнародний; 2) державний; 3) протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, що здійснюється конкретними суб'єктами у чітко визначеному напрямку. Охарактеризовано наступні напрямки адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності: 1) протидія правопорушенням, пов'язаним з авторським правом та суміжними правами; 2) протидія правопорушенням у сфері права промислової власності; 3) протидія правопорушенням, пов'язаним із використанням комерційних (фірмових) найменувань та торговельних марок, тобто тих прав інтелектуальної власності, що індивідуалізують підприємство чи організацію.

7. Констатовано, що система суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні має трирівневу структуру та складається з державних органів загальної юрисдикції, органів спеціальної юрисдикції та недержавних суб'єктів. До органів загальної юрисдикції належать Кабінет Міністрів України, міністерства, місцеві органи виконавчої влади, а також Міждержавна рада з питань правової охорони й захисту інтелектуальної власності. До спеціальних державних органів віднесено: Національну поліцію України, Службу безпеки України, Державну фіскальну службу України, Міністерство культури України, Державне агентство України з питань кіно, Антимонопольний комітет України, прокуратуру та ін. До недержавних суб'єктів протидії

правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні віднесено громадські організації та їх об'єднання (громадські спілки).

8. Обґрунтовано, що форми та методи протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні будуть дієвими за умови: а) формування якісної нормативно-правової бази, яка регламентує упорядкування суспільних відносин у сфері інтелектуальної власності; б) наявності чітко визначеного механізму реалізації прийнятих норм; в) удосконалення міжнародного співробітництва за рахунок адаптації та імплементації міжнародних стандартів, обміну досвідом, укладення міждержавних договорів про співробітництво та допомогу, формування єдиного інформаційного простору; г) посилення заходів впливу, зокрема юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності; г) спрощення процедури патентування; д) здійснення постійного моніторингу за рівнем захисту прав інтелектуальної власності; е) проведення уповноваженими органами постійної консультативної, роз'яснювальної та методичної роботи серед громадськості.

9. На підставі узагальнення зарубіжного досвіду протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності обґрунтовано необхідність посилити міжнародне співробітництво у протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. Для цього необхідно: а) привести чинне законодавство України у сфері інтелектуальної власності у відповідність до міжнародних стандартів; б) покращити фінансування заходів, спрямованих на реалізацію чинних нормативно-правових актів у сфері протидії правопорушенням, що посягають на право інтелектуальної власності; в) вдосконалити механізм реалізації найважливіших положень норм чинного законодавства у сфері інтелектуальної власності; г) запроваджувати нові технології захисту прав інтелектуальної власності; г) посилити увагу з боку держави до інноваційних винаходів, що дозволить уникнути втрати інтелектуального потенціалу держави.

10. Сформовано основні принципи оптимізації системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Ними є: а) принцип науково-практичної обґрунтованості; б) принцип конституційної моделі організації виконавчої влади; в) принцип забезпечення всебічного та постійного громадського контролю за процесом оптимізації системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні; г) принцип пріоритету міжнародних стандартів та договорів; г) принцип дотримання балансу при визначенні та формуванні повноважень державних органів, що забезпечують формування та реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності; д) принцип взаємоузгоджених і взаємообумовлених основ діяльності – правової, організаційної, матеріально-технічної та фінансової; е) принцип звітності; е) принцип створення єдиного інформаційного простору; ж) принцип взаємодії.

11. З метою вдосконалення законодавства, яке закріплює юридичну відповідальність за правопорушення у сфері інтелектуальної власності в Україні: а) обґрунтовується необхідність прийняття постанови Кабінету

Міністрів України «Про забезпечення і збереження доказів у справах про адміністративні правопорушення», в якій слід чітко визначити, що є доказами у справі про адміністративні правопорушення, сформулювати їх види (включаючи електронні докази), закріпити процесуальний порядок їх збору, визначити компетенцію осіб, уповноважених на забезпечення (збір) та зберігання доказів, обов'язково визначити місця їх зберігання та строки зберігання, а також передбачити шляхи реалізації таких доказів після розгляду справи про адміністративне правопорушення та винесення постанови у справі; б) запропоновано внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення та доповнити його статтями 265-3 «Тимчасове вилучення рухомого й нерухомого майна» та 265-4 «Тимчасове блокування рахунків банків»; в) доведено необхідність розроблення Кодексу поведінки правовласників, що може стати додатковим засобом зміцнення адміністративної нормативно-правової бази, оскільки надасть можливість регламентувати дії та закріпити повноваження правовласників щодо захисту прав на інтелектуальну власність, а також удосконалення адміністративного законодавства щодо колективного управління правами інтелектуальної власності, оскільки в державі має бути лише один такий орган.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Михальський О. О. Особливості проведення досліджень щодо визначення вартості контрафактної аудіовізуальної продукції / О. О. Михальський // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. – 2007. – Вип. 7. – С. 422–425.
2. Михальський О. О. Історико-правовий аналіз протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні / О. О. Михальський // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2015. – № 2. – С. 67–71.
3. Михальський О. А. Цель и принципы административно-правового противодействия правонарушениям в сфере интеллектуальной собственности в Украине / О. А. Михальский // Право и Политика. – 2016. – № 4. – С. 102–106.
4. Михальський О. О. Протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні: історико-правовий аспект / О. О. Михальський // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2016. – № 1. – С. 207–211.
5. Михальський О. О. Поняття інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової протидії / О. О. Михальський // Наше право. – 2016. – № 5. – С. 110–115.
6. Михальський О. О. Сутність та зміст державно-правового механізму протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні / О. О. Михальський // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2016. – № 2. – С. 156–160.
7. Михальський О. О. Правові засади протидії правопорушенням в

сфері інтелектуальної власності в Україні та місце серед них адміністративно-правового регулювання / О. О. Михальський // Європейські перспективи. – 2017. – № 3. – С. 93–98.

8. Михальський О. А. Система суб'єктів протидії правонарушенням в сфері інтелектуальної власності в Україні / О. А. Михальський // Право и Закон. – 2017. – № 1. – С. 127–131.

9. Михальський О. О. Верховенство права та законність як основоположні принципи протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності / О. О. Михальський // Вплив юридичної науки на розвиток національного та міжнародного законодавства : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 – 21 лют. 2015 р.). – Х. : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2015. – С. 35–37.

10. Михальський О. О. Адміністративно-правовий захист, як елемент державного механізму протидії правопорушення у сфері інтелектуальної власності / О. О. Михальський // Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 8 – 9 лип. 2016 р.). – К. : Центр прав. наук. дослідж., 2016. – С. 94–95.

11. Михальський О. О. Міжнародний рівень адміністративно-правової протидії правопорушенням в сфері інтелектуальної власності / О. О. Михальський // Сучасні тенденції в юридичній науці України та зарубіжних країн : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 23 – 24 верес. 2016 р.). – Запоріжжя : Запорізь. міська громад. орг. «Істина», 2016. – С. 94–96.

12. Михальський О. О. Характеристика спеціальних принципів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності / О. О. Михальський // Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20 – 21 січ. 2017 р.). – О. : ГО «Причорноморська фундація права», 2017. – С. 78–80.

13. Михальський О. О. Інтелектуальна власність як специфічний об'єкт адміністративно-правової протидії / О. О. Михальський // Сучасні проблеми адміністративного права та процесу : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. крнф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.) / МВС України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ ; каф. адмін. права та процесу ф-гу № 3. – Х. : ХНУВС, 2017. – С. 232–235.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

14. Михальський О. О. Визначення вартості ремонтно-відновлювальних робіт пластмасових складових транспортних засобів / О. О. Михальський // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. – 2008. – Вип. 8. – С. 557–560.

15. Михальський О. О. Проблемні питання методичного забезпечення судово-товарознавчих експертиз / О. С. Донцова,

А. С. Посохов, О. О. Михальський // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. – 2011. – Вип. 11. – С. 645–653.

16. Михальський О. О. Проблемні питання визначення вартості окремих видів будівельних матеріалів, які перебували на зберіганні або були в експлуатації / О. О. Михальський, О. С. Оболенцева-Красивська // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. – 2013. – Вип. 13. – С. 476–481.

17. Михальський О. О. Визначення вартості аудіовізуальної продукції та програмного забезпечення / О. О. Михальський, Т. А. Заніна // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. – 2012. – Вип. 12. – С. 445–451.

18. Михальський О. О. Визначення вартості програмного забезпечення / А. І. Лозовий, О. О. Михальський, Т. А. Заніна // Судова експертиза. – 2014.– № 2. – С. 17–22.

АНОТАЦІЯ

Михальський О. О. Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Сумський державний університет. – Суми, 2017.

Дисертацію присвячено аналізу сутності та особливостей протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні, а також шляхів удосконалення її адміністративно-правового регулювання. Визначається поняття інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової протидії. Здійснюється історико-правовий аналіз протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Встановлюються сутність та зміст державно-правового механізму протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Характеризуються правові засади протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні та встановлюється місце серед них адміністративно-правового регулювання. Розкриваються мета та принципи адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. З'ясовуються рівні, напрямки та коло суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Визначаються форми та методи протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Узагальнюється зарубіжний досвід протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності та визначаються можливості його використання в Україні. Пропонуються шляхи оптимізації системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Опрацьовуються пропозиції щодо вдосконалення

адміністративного законодавства, яке передбачає відповідальність за правопорушення у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Ключові слова: протидія, правопорушення, інтелектуальна власність, адміністративне законодавство, державно-правовий механізм, правові засади, мета, принципи, рівні, напрямки, форми, методи, оптимізація, юридична відповідальність.

АННОТАЦІЯ

Михальський О. А. Адміністративно-правове протидія правопорушенням в сфері інтелектуальної власності в Україні. – *На правах рукопису.*

Дисертація на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Сумской государственной университет. – Сумы, 2017.

Дисертація посвящена аналізу сутності і особливостей протидія правопорушенням в сфері інтелектуальної власності в Україні, а також путей совершенствования ее административно-правового регулювання. Визначається, що інтелектуальна власність, як об'єкт административно-правового протидія, представляє собою сукупність соціальних відносин в сфері створення і використання об'єктів інтелектуальної власності, на які направлено правопорушення. Здійснюється історико-правовий аналіз протидія правопорушенням в сфері інтелектуальної власності в Україні. Встановлюються сутність і зміст державно-правового механізму протидія правопорушенням в сфері інтелектуальної власності в Україні. Під державно-правовим механізмом протидія правопорушенням в сфері інтелектуальної власності в Україні пропонується розуміти сукупність законодавчо встановлених правових засобів, які в своїй сукупності дозволяють державі і її органам здійснювати ефективне протидія правопорушенням в сфері інтелектуальної власності і забезпечити належну правову захисту прав і інтересів суб'єктів відносин в зазначеній сфері. Характеризуються правові основи протидія правопорушенням в сфері інтелектуальної власності в Україні, встановлюється місце серед них административно-правового регулювання. Доведено, що на сьогодні административно-правове регулювання займає особливе місце серед правових основ протидія правопорушенням в сфері інтелектуальної власності. Це обумовлено тим, що саме норми административного права дозволяють урегулювати складні відносини, що виникають між фізичними або юридичними особами і органами державної влади в сфері

интеллектуальной собственности, что, в свою очередь, является важным аспектом противодействия правонарушениям в исследуемой сфере.

Раскрываются цель и принципы административно-правового противодействия правонарушениям в сфере интеллектуальной собственности в Украине. Установлено, что целью противодействия правонарушениям в сфере интеллектуальной собственности является желаемый результат, которого хочет достичь государство, в лице его органов и их должностных лиц, осуществляя все необходимые меры по предупреждению возникновения правонарушений в указанной сфере. Под принципами административно-правового противодействия правонарушениям в сфере интеллектуальной собственности в Украине предлагается понимать научно обоснованные и законодательно закреплённые отправные начала, которые лежат в основе деятельности субъектов, на которые возложены функции по противодействию правонарушениям в указанной сфере. Выясняются уровни и направления административно-правового противодействия правонарушениям в сфере интеллектуальной собственности в Украине. Определяется круг субъектов противодействия правонарушениям в сфере интеллектуальной собственности в Украине. Констатируется, что система субъектов противодействия правонарушениям в сфере интеллектуальной собственности в Украине имеет трехуровневую структуру и состоит из государственных органов общей юрисдикции, органов специальной юрисдикции и негосударственных субъектов. Определяются формы и методы противодействия правонарушениям в сфере интеллектуальной собственности в Украине.

Обобщается зарубежный опыт противодействия правонарушениям в сфере интеллектуальной собственности, определяются возможности его использования в Украине. Сформированы основные принципы оптимизации системы субъектов противодействия правонарушениям в сфере интеллектуальной собственности в Украине. Ими являются: а) принцип научно-практической обоснованности; б) принцип конституционной модели организации исполнительной власти; в) принцип обеспечения всестороннего и постоянного общественного контроля за процессом оптимизации системы субъектов противодействия правонарушениям в сфере интеллектуальной собственности в Украине; г) принцип приоритета международных стандартов и договоров; д) принцип соблюдения баланса при определении и формировании полномочий государственных органов, обеспечивающих формирование и реализацию государственной политики в сфере интеллектуальной собственности; е) принцип взаимосогласованных и взаимообусловленных основ деятельности – правовой, организационной, материально-технической и финансовой; ё) принцип отчетности; ж) принцип создания единого информационного пространства; з) принцип взаимодействия. Прорабатываются предложения по совершенствованию административного законодательства, которое закрепляет юридическую

ответственность за правонарушения в сфере интеллектуальной собственности в Украине.

Ключевые слова: противодействие, правонарушение, интеллектуальная собственность, административное законодательство, государственно-правовой механизм, правовые основы, цель, принципы, уровни, направления, формы, методы, оптимизация, юридическая ответственность.

SUMMARY

Mykhalskyi O. O. Administrative and Legal Counteraction to Offenses in the Field of Intellectual Property in Ukraine. – *On the manuscript.*

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – administrative law and procedure; financial law; informational law. – Sumy State University. – Sumy, 2017.

The dissertation is focused on the analysis of the essence and peculiarities of counteraction to offenses in the field of intellectual property in Ukraine, as well as the ways to improve its administrative and legal regulation. The notion of intellectual property as an object of administrative and legal counteraction has been defined. The historical and legal analysis of counteraction to offenses in the field of intellectual property in Ukraine has been carried out. The essence and content of the state and legal mechanism of counteracting offenses in the field of intellectual property in Ukraine have been established. The author has characterized the legal principles of counteracting offenses in the field of intellectual property in Ukraine and has established the place of administrative and legal regulation among them. The objective and principles of administrative and legal counteraction to offenses in the field of intellectual property in Ukraine have been revealed. The levels, directions and the range of subjects of counteracting offenses in the field of intellectual property in Ukraine have been clarified. The forms and methods of counteracting offenses in the field of intellectual property in Ukraine have been determined. International experience of counteracting offenses in the field of intellectual property has been generalized and the possibilities of its implementation in Ukraine have been determined. The ways of optimization of the system of counteracting offenses in the field of intellectual property in Ukraine have been offered. The author has processed propositions on improving administrative legislation, which provides liability for violations in the field of intellectual property in Ukraine.

Key words: counteraction, offenses, intellectual property, administrative legislation, state and legal mechanism, legal principles, objective, principles, levels, directions, forms, methods, optimization, legal liability.

Підп. до друку 21.11.2017 р. Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.
Обл.-вид. арк. 1,0. Тираж 100 пр. Вид. №3/17.

Віддруковано у видавництві «Ярославна»,
40030, Суми, вул. Горького, 2,
тел.: +38-050-085-80-30

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК №332 від 09.02.2001 р., видане Державним
Комітетом інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України.